

SZARVAS ÉS VIDEKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség: Jókai Mór-utca 1257. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratok vissza nem adtnak. BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.	Előfizetési árak: Egész évre . . . 4 ft. — Félévre 2 ft Negyedévre . . . 1 ft. — Egyes szám . 8 kr. MÉGI ELEN HETENKINT EGYSZER VASÁRNAP.	Kiadóhivatal: Beliczky-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő- fizetési pénzek intézendők. Hirdetéseket jutányos áron elfogad. BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJZÁR.

Gazdasági bajok.

A torontálmegyei gazdasági egyesület minap egy vésszkiáltással próbálta felkelteni az intézőkörök figyelmét a mezőgazdasági állapotok tartóhatatlanságára. A szakkörök véleménye mind oda csúcsosodik ki, hogy a jelen gazdasági viszonyaink annyira sivárak, hogy a válságot csak gyors és radikális eszközökkel lehet megakadályozni.

És a kikhez e vészkiáltás szól, csak hallgatnak, úgy látszik, hogy elég gyors és radikális eszköz szerintük a Manlicher és a Kropacsek.

A múlt évben kitört és a jelen évben folytatódott agrárszociálisztikus, jobban mondva kommunisztikus mozgalmak is a túlterheltségnek és az ebből következő elszegényedésnek folyamánai. Igaz ugyan, hogy e kommunisztikus törekvések előidézésében nagy részük van a bel- és külföldi izgatónak, azok sok évi aknamunkájának, azonban azok végsősorban mégis azon kedvezőtlen súlyos helyzetnek következményei, mely mezőgazdaságunkra közel két évtized óta sorvasztólag hat és immár válsággal fenyeget! Mezőgazdaságunk eltagadhatatlan válságos helyzetének súlyát fokozottabb mérvben szenved meg a munkásosztály és a kisebb gazdasági munkával foglalkozók tömege, mert keresménye érezhetőleg apadt a munkaadó földbirtokos osztály jövedelmének csökkenésével és azok terheinek emelkedésével.

Ez okból nem lehet csudálkozni, hogy a majdnem elviselhetetlenül kedvezőtlen gazdasági helyzet munkásosztályunkat gazdasági bajai orvoslására ösztönözte.

Addig míg a munkásosztály jogosult törekvésében a földbirtokos osztállyal szemben nem ment túl a lehetőség határán, a bajokat és hátrányokat melyekkel mezőgazdaságunk évtizedek óta küzd, a jobb jövő, reményegek fejében el lehetett valahogy tűrni. Ámde most, midőn az érvényesülni akarás iránti küzdelem a megengedett határokon túl csap, gazdasági életünk egy új és nem gyenge támadásban részesül, melynek vehemenciájától azután az elpusztulás hamarabb bekövetkezik, mint várnók. Csak a napokban olvastam egyik alföldi munkáségyület nyomtatványát, melynek rendeltetése az aratási szerződéseknél mintául szolgálni. Konstatálhatom egyszerűen, hogy az a gazda, aki ezt a szerződést elfogadja, a legkisebb termés mellett is, ráfizet a saját munkájára, fáradságára. A munkaadók és mezőgazdasági munkások jogviszonyainak szabályozásáról szóló törvény helyes és lelkiismeretes végrehajtásával — a munkaadó és munkás jogos érdekeinek egyaránt megóvása mellett megfognak szünni azon válságok melyeket a múltban a mezőgazdasági munkások sérelemként panaszolhattak.

Azokban a jelenben nem ilyen a helyzet. A törvény sokkal több terepet ad a végrehajtói közegek egyéniségének, hogysem a különbözőzetek egyhamar elsimuljanak. Hozzájárul ehhez a munkásosztálynak ezzel a törvénnyel szemben mutatkozó ellenszenvé, mely az ellentétek elsimítását fokozatosan gátolja. A jelen válságainak ieküzdésére, még számos más törvény meghozatala lesz szükséges.

Tapasztalatom szerint az évek óta huzódó

mezőgazdasági válságot egyformán érzi a nagy-, a közép-, és a kisbirtokosság, valamint a földműves munkásosztály. Az egyik-másik ellentállási ereje nagyobb vagy szivósabb, és ezért arra kell törekedni, hogy megszüntetessék, vagy legalább is javíttassanak azon bajok, mely alatt egész mezőgazdaságunk görnyed.

Ebből kiindulva első sorban a mezőgazdasági nyereségek tengerentúli versenyét kell megemlítenünk, mely az európai gabonapiacokon főleg a magyar búzát szorította ki és állat-kevitelünket majdnem tönkre tette. Másodsorban pedig az Ausztriával fenálló vámközösség az, melynek folytán Ausztria konkurráló iparával elnyomja fejlődő iparunkat s lehetetlenné teszi annak teherképességét.

Ezen bajok megszüntetésének előnyeit szűk-ségtelen kommentálni.

Elsősorban kötelessége földművelési kormányunknak a külföldi államokkal annak idején megújítandó kereskedelmi szerződések által nyereségeknek állandó piacot és kivitt biztositani.

Talán a jelen temérdek rendezendő ügyei között gondolnunk kellene a jövőre is.

Jövőnk megalkotására a mostani helyzet nem csak hogy alkalmas, de bűn volna a kínálkozó alkalmat elszalasztani, mert gazdasági létünk alapját, a jelenlegi zavart viszonyok között vetjük meg legbiztosabban.

Ne késlekedjünk tehát!

SZARVAS ÉS VIDEKE TÁRSZÁJA.

Barna kis lány . . .

Barna kis lány, barna kis lány
Fáj a szívem te érted
Fájó szívem bús panaszát
Talán-talán megérted
Ugy sir szegény, úgy felaokog,
Boldogságát siratja
Keresi az üdvösséget
Majd meghasad miatta.

Barna kis lány, barna kis lány
Hogyha reád gondolok
Könny ragyog a két szemembe
Fájó szívem feldobog.
Sajgó szívem, szegény szívem
Ugy elfogja a bánat . . .
Barna kis lány, barna kis lány.
Meghalok még, utánnad.

Troubadour.

Mária asszony.

Írta: Almásy Gyula.

Az anyját vitték ki a temetőbe. Olakünn barátságos májusi hangulat áradt szét; az utca tele volt madárdallal, zsidongással. Gyönyörű volt a kikelet; Mária asszony zokogva ment anyja koporsója után, ferje karján. El voltak moilve mindaketten. A férje tán felesége gyámoltalanságára gondolt; az asszony siratta egyetlen védőjét. Néha lopva, kétségbeesett félelemmel tekintett az urára. Nagyon félt tőle. Mit csinál az anyja nélkül? Ijedten hajtotta le fejét. Ránézett az anyja koporsójára, mintha a szívét szakították volna ki, a védőkarját lökték volna félre. Édes jó anyja volt a támasza.

A szürke menet végig ment a zsidóváros sokaság között. A közönség megbámulta a fekete szemű szép asszonyt. Sajnálta a mogorva arcú férfitől. Az asszony meg-megrázkódott a férje mellett, amíg kiérték a temető-kerbe. Aztán már nem sokat látott; nem látta mikor anyját a sírba eresztették, hogy beföldelték, csak arra emlékezett, hogy a szíve sajgott keserű fájdalommal. Azután fekiüdt sokáig. Mikor meggyógyult, kezdődött a kiszívódás.

Ameddig beteg volt, legalább pihenhetett attól a kegyetlen férfitől. Azt hitte, tán meg fog változni. Tán sajnálni fogja az elárvult asszonyt. Anyja halála óta kíméletesebb volt hozzá. De csak rövid ideig tartott az emberséges bánásmód.

Mint egy árnyékember járt kelt a szobában a gyöngyöfűben levő a-szony. Arcának pirossága eltűnt, a szemei beteges tüzzel ragyogtak ki a könnyes szempillák alól. Ugy nezett ki, mintegy hervadófűben levő rózsza. De azért szép asszony volt, tán még érdekesebb az ő halvány arcával, bágyadt nézésével.

Egyedül volt ugyszólván mindig. Latogatott nem-jötték hozzá, a szobaleányt nem igen tűrte meg maga mellett, hátha az is sajnálkozik az ő boldogtalansága felett. Gondolkozott órák hosszat, kutatott az emlékei között. Elolyashatta ott az ő keserves élettörténetét

végig. El-sirdogált az anyja arcaképe. Most már meg-vigasztalódott. Hátha keserű volna annak is nézni, hogy a leánya milyen boldogtalan . . .

Aztán a szerelme emlékeire került a sor. Mert ő szerette férjét. Szerette azt a vadállatias érzékembert, akkor, amikor szerelmét megvallotta; az első csókok idejében, mikor oltárhoz vitte s félálomban, szerelme-sen suttogta a pap előtt: szeretem. Szerette még akkor is, amikor az már más asszonyokkal ölekezett s hagyta őt sirni, busulni, gyöttrödni. Mária hű maradt hozzá. Rettegte, de szerette.

Az ura lépett be. Félénken csókolta meg, aztán felrebujt a sarokba. Nézte, hogy lépked az mogorván a szobában. A férfi lehajta tartotta a fejét, mintha bán-taná valami. Tán kinozta a lelkiismeret.

A beteg asszony sóvárogva nézett fel rá. Sóvár-gott a szerelme, a csókja, az ölelése után. Neki abban nem volt része már hosszú idő óta. Más élvezte az ő boldogságát. Busulás volt a része és nélkülözés.

Nem tudta megfékezni szenvedélyét.

Az ura feküdt már. Oda vánszorgott és ágyára borult a sápadt arcú beteg asszony. Könnyögött, hogy szeresse, kicsit, csak egy nagyon kicsit, ha pillanatra is. Az ura, mintha megbánta volna kegyetlenségét, felemelte az asszonyt. Erős kezének szorítására Mária felszisszent, egész testén végig futott valami bizsergető érzés. Lefeküdt a férje mellé és suttogott neki negédes szavakat. Először volt boldog hosszú idők után.

Aztán csendesség lett a szobában, mámoros csendesség.

Tavaszi volt újra. Enyhe fuvallata finoman rezeg-tette meg az ablakot, gyengén süttött a halvány asszony szobájába a napsugár. Mária megint boldogtalan volt. Azután a szerelmes nap után szomorú napok következtek. A férje éjjel járt haza megint, mámoros fővel, ké-jes arczzal. Nem sajnálta vágyódó, beteg feleségét. Mária rosszabbul esett a durvaság, mint azelőtt, mert már anyának érezte magát.

Most kezdte fájlalni anyja halálát igazán. A teste meggyógyult már félig-meddig, de a lelke beteg maradt.

A peronoszporáról s az ellene való védekezésről.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen dolog, különösen a szőlőműveléssel foglalkozó közönség előtt, ha megismertetem a peronoszporát, s az ellene való védekezési módot.

A szőlőnek vannak növényi s állati elleneségei. Ezen alkalommal a növényi elleneségek közül (mint a milyenek: peronoszpora, lisztharom, fenésedés, gyökérpenész, sárgaság.) azt választottam ki, mely legjobban pusztítja szőlőinket: s ez a peronoszpora.

Ezen betegséget 1880-ban fedezték fel Erdélyben, egy amerikai direct-termő fajtán: a zsákén (írva: Jaquez.) — a szőlősgazdák szomorúságára — de általánosan csak 10—11 év múlva ismerték, ellene védekezni — helyesen — ma is igen kevesen tudnak.

A peronoszpora élőködő gomba, mely a szőlő minden zöld részét pusztítja; tehát a hajtásokat, leveleket, kacsokat, fürtöket, s bogyókat. Legbiztosabban ismerhető fel az alsó leveleken.

A peronoszpora által megtámadott levélen az első napokban nem veszünk észre semmit sem, mert ekkor még a levél belsejében élőködik. Később a levél alsó lapján fehér, penészszerű bevonatot látunk, s ez biztos jele a peronoszporának, mert ez semmi más betegségnél nem mutatkozik. Ha a levél felső lapján barnás, vöröses — rozsdaszínű foltokat látunk, akkor a peronoszpora-gomba elérte a fejlődés stádiumát. Ezen említett foltok mindig nagyobbak-nagyobbak lesznek: míg végre a levél alsó lapja is száradni kezd. Ekkor aztán a fehér penészszerű bevonat lehull a földre, de maga az egész levél is — tönkre tévén azt a peronoszpora — elszáradva nemsokára leesik.

Ezen ismertetés alapján bárki is felismerheti a peronoszporát a leveleken; de nem úgy a többi zöld részen, hol a betegség barna és sötét rothadás alakjában mutatkozik, — sőt sem képez penészszerű bevonatot, — az ilyen részek aztán elrothadnak, elszáradnak s lehullanak.

Szükségesnek tartom felhívni az olvasó figyelmét a szöszbetegségre, melyet különösen a laikusok szoktak peronoszporának tartani, Ezen — különben kárt nem okozó — betegség hasonló a filloxera gubacs-képző alakjához. A szöszbetegség által megtámadott levél barna, hólyagforma kidudorodások vannak alulról fölfelé, s ezekben ezer-ezer — csak nagytízvel látható — állatka tartózkodik.

Üresnek, sivárnak talált mindent. A hosszú betegség nyomai megmaradtak rajta ezután is. Arcza nem kapta vissza pirosságát, szeme a bódító tüzet. Megmaradt a sápadt arcú beteges szemű Mária asszonynak.

Csak a szenvedélye lett erősebb. Mintha azon a szép napon erőt kapott volna, új erőt az eleje váró hosszú küzdelemhez. Nem elégedett meg azzal a pillanatnyi boldogsággal. Szerette férjét még örültebben még vadabb szenvedéllyel.

Férje meg, mintha utolsó fellobbanása lett volna az a kicsinyke szerelem, nem tudta többé boldogítani az asszonyt. Elhídegtült tőle még jobban.

És a halvány asszony szerette még aztán is. Sirt, őzjögött, tombolt s csak a férje előtt hunyászodott meg. Mikor az otthon volt, csendesen viselte magát. Bámulta hosszan bambán. A közőnység hullámzását. Néha felkacsintott hozzá egy-egy merészebb gavallér, de közönyösen megvetőleg nézte vissza a halvány arcú beteg Mária asszony. A tömeg hullámai közt is a férjét kereste, azt a szigorú tekintetű, mogorva embert. Neha felsikoltott, mikor latni vélte urat idegen asszonnal.

Becsapta az ablakot. A rémképek nem hagyták pihenni. Ott kacagtak körülötte és kaján, gunyos hablatyával mulattak a szenvedésein.

Szegény Mária asszonynak a szívét mardosták. Nemsokára már nem volt egyedül. Ott nevetgált a bölcsőben mosolygó arcú kis fia. És Mária bodogtalanabbnak érezte magát. Most már otthon volt a férje nyugodtan mindig. Beczégelte, csókolta a — gyermekeit. Mária asszony szomorúbb lett napról-napra, belevegült tájéalmába a kétségbeesett szenvedély!

Permetezés szempontjából — minden gazda kötelessége szőlőjét megvizsgálni május-juniusban, valjon nem mutatkozik-e a peronoszpora? ! Azonban legjobban vehető észre ezen betegség július-augusztusban, a mikor nagy a meleg s legtöbb a nedvesség — az ilyen idő jó a peronoszpora fejlődésének. Hideg, száraz időjárás mellett a fejlődésben levő peronoszpora-csira 6 óra lefolyása alatt elpusztul. De azért mindig fűntartja magát a peronoszpora a t é l i c s i r a által, mely ősszel betakarás idején a földbe jut, hol meg van védve a fagytól.

A francziák — kik jól jól értenek a szőlőműveléshez — sokat próbálkoztak, valjon, hogyan lehetne védekezni a peronoszpora pusztítása ellen. Közülök — Milliardet — egy tudós jött rá, hogy a peronoszpora ellen legsikeresebben használható a kékköves vízzel való permetezés; mivel a kékkő (rézgálic) mérgeiében: a fejlődésben levő peronoszpora-csirat megakasztja, de ősszont maró hatással van a szőlőre is. Milliardet tapasztalta azt is, hogy a kékköves víz nem tapad jól a szőlőre, az ezö kömnyen lemossa azt, aztán meg maró hatását is észlelte ezen folyadéknak: ezen két okból még égetett meszet adott a kékköves vízhez.

Milliardet által feltalált anyagot — melyet egy francia-országi városban Bordóban (írva: Bourdeaux) próbálták ki — e város nevére elnevezték b o r d ó i l é n e k k: áll ezen folyadék, víz, kékkő, s égetett mész arányos keverékéből.

A bordói lé készítése.

Az első permetezéshez 1 perzentés minden további permetezéshez 2 perzentés bordói lé szükséges. (Vannak ugyan laikusok, kik a virágzás előtt, tehát az első permetezést már is 2 perzentéssel, minden további permetezést 3 perzentés bordói lével végzik. Nem is képzelik ezek, hogy 5-6 év alatt szőlőiket kipusztítják!!)

Mit értünk egy perentes bordói lé alatt? Hol minden 100 liter (III) vízre esik 1 kgr. kékkő, és 1 kgr. égetett mész. Lássuk, hogyan történik, ennek elkészítése! Van pl. 2 hold (kataszteri hold) szőlőnk, azon van — 1 m. sor — s tőketávoiságot számítva — 5500—6000 tőke s így szükséges lesz legkevesebb 3 III. bordói lé. Három petróleumos hordóba — e célra ez a legjobb — kiterítünk egy-egy III. vizet; ezen már kímélt vízből elszedünk 3 kisebb kádba annyit a mennyi szükséges egy-egy (összesen 3 kgr.) kgr. beoltásához. Ennek megtörténte után a meszet beoljuk s kihűlni hagyjuk, s hozzá fogunk a kékkővel.

Gyűlölni kezdte azt az ártatlan kis fiút. Irigyelni kezdte tőle az apja szeretetét. Most már sajnálta az-azának elvesztett rózsáját, szemének ragyogó tüzeit. Megalázni, meghódítani szerette volna az elfáslt férjét.

És betegbb lett, sárgább lett. Megtörte egészen a küzdelem.

A májusi rózsza fonyadtan, elhervadva találta Mária asszonyt. Csak a szemében villogott néha valami szenvedélyes tűz. A tükörbe nézni se szeretett, ott csak siratni tudta elvesztett szépségét, és a férjét még mindig akarta meghódítani. A fiat gyűlölte, kaján irigy asszony lett a szelidszavu Múriából.

Gyönyörű májusi nap volt. Mária asszony egyedül volt a kis fiával. Szüvedeje már tetőpontjára hágott. Dacosan nevet a gyermeke. Nem volt nézésében semmi az anyai szeretetből. Vadállatias kegyetlen-séggel nezte az ártatlan kis fiút. Megakadt rajta tekintete s aközben átgondolta egész életförténetét. Megrázkódtatta a sok szomorúság. A családások özöne, a keserveknek sűrű egymásutánja s a közben egy pizynke boldogság. A gyermeke volt az utolsó családása. Azt hitte az a boldogságát fogja hozni és belesodorta az örületbe.

Kinyitotta az ablakot. Beözönlött a szobába a triss májusi levegő. Mária asszony felkapta a gyermeket, magához szorította. Egyszerű meg tartotta karjain. A döntő füstöt vitt lelkében az anyai őszön Aztán magasra emelte és kacagva, kárörvendő halhatával hajította le a magasból.

Nem hallotta a gyermek sívilkodását, hagyta megkő őzni magát, kábultan örült dant danolva ment a bortönbe.

* * *

A bírák előtt halkán, bambán mondta el Mária, hogy huszonöt éves, se apja, se anyja, azért ölte meg a gyermekét, mert a férjét nagyon szerette.

köves víz elkészítéséhez. Elsősorban bekötjük a kékkövet egy ritka zsák darabba, s rákötjük ezen zacskót egy — a kádon keresztül fektetett botra vagy karóra, de úgy, hogy a víz felszíne s a zsák kötésének helye egy vonalban álljanak; aztán hagyjuk, míg a kékkő elolvad (ezért ézélcerü meg is törni.) Midőn ez is megtörtént — botot és zsákdarabot félretéve — fölkeverjük a kékköves vizet a három hordóba, fölkeverjük a meszet is. Most már minden kádból a meszet vissza öntjük a hordóba, — de folytonosan keverje ezen idő alatt valaki a folyadékot, hogy a mész és kékkő jól összekeveredjenek. Megjegyzem, hogy a meszet valami rostafélén kell átönteni, nehogy kis kavics kerüljön a keverékbe, mely a permetező-gépet eldugaszolja majd. — A 2 perzentés bordói lé elkészítési módja ugyanez, de más az arány (100 l. vízre 2 kgr. kékkő, s 2 kgr. égetett mész.)

A kékkő használhatóságára vonatkozólag megjegyezni kívánom, hogy a sem nedves sem száraz helyen tartott kékkő használható csak a permetezéshez. Sem a nagyon nedves, sem pedig a száraz kékkő nem jó; színére nézve pedig czukorkéknek kell lennie.

A bordói lé megvizsgálása.

Miután a keverék el van készítve s jól föl van kavarva, állami hagyjuk, hogy ülepedjen. aztán egy tiszta pohárral merítünk a folyadékból s ha az tiszta szintelen: akkor jó a bordói lé — használható; ha azonban kékes színű akkor még egy kis oltott meszetet adunk hozzá (1 III-re czircza 1/2 klg.)

A megvizsgálás egy másik módja — mely vegytani alapon áll — a lakmusz-papírossal történik. Ilyen papírt (csak pirosat vegyünk.) gyógyszerárban kaphatunk, 2—4 kr. áru elég egy nyárra. A piros színű lakmusz-papírokból kis szeleteket mártunk a folyadékba, s ha azok megkékülnek: használható a keverék (ellenkező esetben most is egy kevés mész adandó hozzá.) Az így megvizsgált keveréket bátran használhatjuk, nem kell tartanunk annak égető, maró hatásától.

A permetezés véghezvitele és sikerének föltételei.

A permetezést lehet végezni kis czirok-seprűvel, de jól — csak jó permetező-géppel lehet. Ilyen gép van sokféle: drágább, olcsóbb; jobb és rosszabb. A gép jósága sőt sem függ annak árától. Vétel előtt ki kell próbálni, valjon jól permetez-e aprón szórja-e szét a folyadékot, s erős, tartós lesz-e? ! Ma általánosan jónak ismert gép a Vermorell találmánya, neve Eclair, (írva: Clair) ára 18—24 frt.

A permetezést ha idején s helyesen végezzük, de ez nem elég, mert a ki permetezést végez: be kell tartania az alábbi szabályokat:

1. Valahányszor megakarjuk tölteni a gépet a bordói lével, mindannyiszor föl kell azt jól kavarni.

2. Mivel a peronoszpora a szőlő minden zöld részét pusztítja, ezen okból be kell permetezni: a levelet, hajtást, kacsot, fürtöt bogyót.

3. A permetező tőkétől 1 1/2—2 lépésre kell állanunk, azért, hogy a hordói lé köd alakjában hulljon a szőlő részre, s így annak minden része egyformán lesz bepermetezve.

4. A sorokat 2 oldalról permetezzük (1 m. vagy 1 1/2 m. távolságnál 4 oldalról.)

5. Nem szabad egy tőkét addig permetezni, míg megkékül, mert ez megárt a szőlőnek is. A szőlőn-miután reá száradt a folyadék — csak mákszem nagyságu cseppek legyenek láthatók.

6. Ne sajnáljuk a bordói lét, mert ekkor nem használ; de ne is pazaroljuk: mert ez esetben meg szőlőinket is kipusztítjuk.

7. Esős időben vagy boros időben ne permetezzünk — mert mielőtt a bordói lé rászáradt volna a szőlőre — az eső lemossa. De eső után azonnal mihelyt a cseppek megszáradtak 1—2 nap múlva); mert ez a legkedvezőbb idő a peronoszpora-gomba fejlődésére.

8. Kötözés után csak 2—3 nap múlva, míg a levelek eredeti állásukat foglalják el.

9. Hányszor permetezzünk? Legalább 2-szer virágzás előtt és virágzás után. Különbö a permetezés ideje és száma az időjárástól függ. Ha nedves, meleg idő van, akkor több — száraz, hideg

